דף יד

כל ז' ימים כה"ג זורק את הדם ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות ומקריב את הראש והרגל **ובשאר הימים** אם רצה להקריב מקריב שמקריב הוא חלק בראש ונוטל חלק בראש.* **לר' חסדא** משנתנו שהכהן עובד כל ז' ימים **דלא כר"ע** דס"ל דטהור שמזין עליו נטמא מדכתיב והזה הטהור 'על הטמא' [ולרבנן טהור הוא מק"ו דאם על הטמא טהורי- על הטהור לא כ"ש, ולר"ע היינו דקאמר שלמה אמרתי אחכמה, ולרבנן אתי למזה ומזין עליו טהור ונוגע בהן טמא, והא דכתיב דמזה מי הנדה יכבס בגדיו היינו נושא (דנוגע לא בעי כיבוס בגדים) וכתב בלשון מזה למימר דבעי שיעור האוה, ואף למ"ד דלא בעי שיעור הנ"מ כשנותן על האדם, אולם בכלי צריך שיעור כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה], **אך לרבנן** קרא והזה הטהור אתי לדברים המקבלים טומאה, דנתכוון להזות על הבהמה והזה על האדם ישנה, אך אם נתכון להזות על האדם והזה על הבהמה לא ישנה [דאין שם הזאה עליה והשיב כנעשה בהם מלאכה]. **ולאביי** מתני' אתיא אף כר"ע דעביד כולי יומא ולפנות ערב מזין וטובל ועביד הערב שמש. * **במתני' תנן** דקטורת ברישא והדר נרות **ואתי כר"ש איש המצפה** דפליג אסתמא דתמיד דתני' התם דנרות קודמים לקטורת [ומוכח כן מדפליג אסתמא דתמיד דנותן מתנה שניה מערבה דרומה, וס"ל דנותן מערבה ואח"כ דרומה וכדלקמן] **ומקשינן** מדתנינן לקמן ביומא דפיים השני מי מדשן את המנורה ופיים שלישי חדשים לקטורת באו והפיסו ומוכח דנרות ברישא, **והתירוצים: א. לאביי** [אליבא דרבנן דס"ל דמפסיקין בקטורת אחר הטבת ה' נרות ואח"כ מטיב ב' נרות] **מתני' דהכא** בהטבת ב' נרות הנעשות אחר הקטורת, **ומתני' דלקמן** בהטבת ה' נרות הנעשות קודם לקטורת [ולאבא שאול מטיב את כולם ואח"כ מקטיר ומפסיק בדם התמיד וליף לה מוהטיבו את הנרות והדר יקטירנה, אך לרבנן בעידן הטבה תהא הקטורת מוקטרת, כתמיד של בין הערבים שבעידן הדליקה תהא קטורת מוקטרת דמערב עד בוקר כתיב ואין לך עבודה אחר הטבת הנרות]. **ב. לר"פ** מתני' דהכא כרבנן, ומתני' דלקמן כאב"ש דקודם מטיב ואח"כ מקטיר [והא דתנן לבתר הכי נכנס להקטיר קטורת ולהטיב את הנרות אתי כרבנן ורישא וסיפא כרבנן ומציעתא כאב"ש, אך לאביי דחוק לאוקמי הכי ולהכי לא ס"ל כר"פ, ור"פ לא ס"ל כאביי דלדבריו תני ב' נרות קודם ה' נרות, אך לאביי אוריי מורי והדר נקיט לסידרא].

דף טו

לר"ש איש המצפה בדם התמיד נותן מתנה שניה בצד מערב ואח"כ בצד דרום משום שנאמר לחטאת לה' על עולת התמיד שצריך לעשות בעולה מעשה חטאת [ולכך נותן אחת שהיא שתים כמעשה עולה, ושתים שהן שתים כמעשה חטאת]. **והקושיות: א.** שיתן שתים שהן ארבע כמעשה עולה וארבע שהן ארבע כמעשה חטאת, ודחי' דלא מצינו דמים שמכפרים וחוזרין ומכפרין [ואף דלא מצינו נמי שחציין חטאת וחציין עולה ע"כ דהקישן הכתוב ופיסוק מתנות בעלמא הוא, דהואיל ושתיהן בקרן אחת אין כאן הוכחת מעשה חטאת]. **ב.** אין נותן שתים שהן שתים למעלה כמעשה חטאת דלא מצינו דמים שחציין למטה וחציין למעלה, והזאת דם הפר על הכפורת היתה כמצליף [ואינו נותן מאמצעו ולמעלה ומאמצעו ולמטה], והנתינה ז' פעמים על טהרו של מזבח אינה באמצעו [דנימא שא"א לצמצם שלא יהא מהן למעלה ולמטה] **אלא** על גגו. **ג.** מקדים בנתינת מתנות העולה [למרות שחטאת מקודש יותר. שיח יצחק] כיון דעולה היא היא קדמה ברישא. **ד.** אינו נותן במזרחית דרומית, כיון שאין לה יסוד [ועולה טעונה יסוד דכתיב אל יסוד מזבח העולה]. **ה.** נותן בתחילה על קרן מזרחית צפונית [ולא מתחיל ממערבית דרומית], כיון שפוגע בה ברישא שכל פינות הם לימין למזרח [ובמזרחית דרומית שהיא ברישא לא נותן דאין יסוד, וממשיך למזרחית צפונית ונותן]. **ו.** אין לומר שיעשה בחטאת מעשה עולה, משום דכתיב על עולת התמיד יעשה [מידי דחטאת שדי אעולה].

דף טז

מקשינן סתירה דבמסכת תמיד נאמר שלשכת הטלאים היתה במקצוע צפונית מערבית, ובמסכת מדות אמרינן שהיתה בדרומית מערבית, **ומתרצינן** דמדות אתיא כר' אליעזר בן יעקב **וההוכחות לכך: א.** דבמדות איתא שארבעה לשכות היו בעזרת הנשים: לשכת הנזירים, דיר העצים, לשכת המצורעין, **ומערבית דרומית אמר ראב"י שכחתי מה היתה משמשת** [ומכלל דר"א בן יעקב אמר לה], **ולאבא שאול** נקראת לשכת בית שמניא. **ב.** תנן במדות שכל כותלי ביהמ"ק היו גבוהין חוץ מכותל המזרחי [שהוא התחתון לרגלי הר הבית] כדי שבשעת שריפת הפרה יוכל הכהן העומד בהר המשחה לכוון ולראות את פתח ההיכל [דכתיב והזה אל נוכח פני אהל מועד] **והפתח היה מכוסה רק אליבא דראב"י** הסובר שהיה עוד מעלה בעזרת ישראל בגובה אמה ועליה נתון הדוכן, דלרבנן נשאר חצי אמה שניתן לראות את הפתח דרכו [דלא גבהו המעלות אלא יט' אמה וחצי], **ובעי' למימר** שהפתח הוסתר כר' יהודה דס"ל שהמזבח באמצע העזרה [וגובהו ט' אמה ועוד יג' אמה וחצי של גובה עזרת ישראל הרי כב' אמה וחצי], **ודחי'** שבמדות אמרינן שרובו של מזבח בדרום [שהרי רוחב העזרה 135 אמה ונמצא שחצי הרוחב היה 67.5 נא מכותל צפוני ולנכסין ח' אמות, ומן הנכסין לשלחנות ד', ושמונה שולחנות תופסים ד' אמות, ומשולחנות לטבעות ד', ומקום הטבעות כד', ומן הטבעות למזבח ח', ומקום הנכסין י' אמות ומחצה, ומשם התחיל הכבש והמזבח שהם ששים ושתים אמה, הרי שמזבח רובו בדרום, חוץ מחמת אמות בצד צפון].

דף יז

רב אדא בר יצחק תי' את הסתירה היכן מיקום לשכת הטלאים בין מסכת מדות לתמיד שהלשכה היתה באמצע המערב ודאתי מצפון מתחזיא בדרום ודאתי מדרום מתחזי בצפון **ומסתברא שהיתה קרובה טפי לצד דרום** מדאיכא סתירה לגבי המיקום של לשכת לחם הפנים שבמס' מדות תנן שהיתה במזרחית דרומית, ואילו במס' תמיד משמע שהיתה במזרחית צפונית, ומתרצינן שבמדות קחשיב משמאל לימין [ואף שכל פינות שאתה פונה יהיו לימין הנ"מ בעבודה והכא חושבנא בעלמא] **ובתמיד** חשיב מימין לשמאל, **ואתי שפיר** רק אם לשכת הטלאים היתה במערב קרובה לדרום [דאם נימא שהיתה בצפונית מערבית לא מיושב, דלפי"ז היתה לשכת לחם הפנים בדרומית מערבית אם נמנה מימין לשמאל]. * כה"ג מקריב חלק בראש [אומר עולה ומנחה זו אני מקריב] ונוטל חלק בראש [אומר חטאת ואשם זה אני אוכל] ונוטל חלה משתי חלות של עצרת, ומלחם הפנים נוטל ארבע או חמש **ולרבי** לעולם חמש, **ומקשינן דרישא** [דנוטל חלה אחת] אתי כרבי דנוטל פלוגא, **ומציעתא** דארבע או חמש כרבנן **וסיפא** דלעולם חמש כרבי, **והתירוצים: א. לאביי** רישא ומציעתא כרבנן דנוטל פחות מחצי, ומודו דנוטל חלה שלימה דלאו אורח ארעא לתת פרוסה לכהן, **ואמרי דאליבא דרבנן** שמשמר הנכנס נוטל שש א"כ מתחלקים ב"ב והכה"ג נוטל חמש [בציר מפלגא], **ולר' יהודה** שהנכנס נוטל שבע [שתים בשכר הגפת הדלתות בלא חלוקה] **א"כ** מתחלקים בעשרה ונוטל ארבע. **ב. לרבא** כולה כרבי דנוטל כה"ג פלגא, וס"ל כר' יהודה שמתחלקים בעשרה ולכך נוטל חמש, וארבע משכחת לה כשיש משמר המתעכב שנוטל שתי חלות ונמצא שמתחלקים בשמונה וכה"ג נוטל פלגא שהוא ארבע, [אך א"כ קשיא דמאי רבי אומר לעולם חמש].

דף יח

מסרו לו זקנים מזקני ב"ד וקורין לפניו בסדר היום [פ' אחרי מות וכן כל ז' ימים] ואומרים לו אישי כה"ג קרא בפיך שמא שכחת **או שמא לא למדת**, ואף דדרשינן והכהן הגדול מאחיו בכח בנוי בחכמה ובעושר [ואם אין לו אחיו הכהנים מגדלים אותו], **הנ"מ בבית ראשון** שהעמידו כהנים הגונים, **אך בבית שני** הכה"ג נקנתה בכסף [כמו מרתא בת בייתוס שנתנה תרקבא דדינרי ליאני המלך שימנו את יהושע בן גמלא בעלה לכה"ג]. * **ערב יוהכ"פ שחרית** העמידוהו בשער המזרח ומעבירין לפניו פרים אלים וכבשים שיהא מכיר ורגיל בעבודה, **ולמתני'** אין מעבירין לפניו שעיר מפני שבא על חטאם של כלל ישראל ואינו יודע מי צריך לעשות תשובה וחלשא דעתיה [אך פר בא על חטאי הכהנים ומכיר בהם, ואמרי' אי בר אחתך שוטר לא תעבור לפניו], **ולתנא דברייתא** מעבירין לפניו גם שעיר. * **כל ז' הימים** לא מנעו ממנו מאכל ומשתה, אך עיוכ"פ עם חשיכה מנעו ממנו מפני שהמאכל מביא את השינה. * סוגי מאכלים שאין מאכילין אותו שמביאים לקרי: סלתות וביצים [ולר"י בן נקופא מאכילין אותו לשלשלו שלא יצטרך לנקביו מחר], **אתרוג, ביצים** [ואכסנאי לא יאכל זאת ולא ישן בכסותו של בעה"ב], בשר שמן, יין ישן, יין לבן, מי גריסין של פול, מורייס, שום, שחליים, חלגלוגות, וגרגיר [אורות- שמאיר את העינים, ואם אין יכול לאכלו מעבירו על עיניו ובמצרנאה]. *זב תולין לו במאכל [ולא נטמא באונס דלא כבעל קרי]. * **רב מכריז מאן הויא ליומא, והקושיות: א.** אין לישא נשים בשתי מדינות שמא ילדיהם יזדווגו ותמלא הארץ זימה, ומשנינן דקלא אית להו לרבנן [שמם קרוי על בניהם]. **ב.** צריכה לישב ז' ימים מפני דם חימוד, **ומשני'** שהודיעו מראש, **א"נ** אין נזקקין להם אלא רק מתייחדים דאין דומה מי שיש לו פת בסלו.

דף יט

מסרוהו בי"ד לזקני כהונה ללמדו חפינת הקטורת, והעלוהו לבית אבטינס והשביעוהו שם [כדלקמן], ואם היה חכם דורש [כל הלילה שלא ישן ויראה קרי] ואם לאו דורשין או קורין לפניו באיוב בעזרא ובדברי הימים, **וזכריה בן קבוטל** קרא לפניו פעמים רבות בדניאל [ורב חייא מתני קמיה רב **קפוטל**, ומחוי ליה רב **קבוטל**, והיה זאת בפרק שני של ק"ש שמותר לרמז שם]. * **שתי לשכות היו לכה"ג**, אחת לשכת פרהדרין [לישון שם] ואחת לשכת בית אבטינס [ללמוד חפינה] אחת בצפון ואחת בדרום, **ובעינן למימר דלשכת פרהדרין היא היתה בדרום** שאחר שגומר העבודה טובל בשער המים הנמצא בדרום והולך לנוח בלשכת פרהדרין שאצלה בדרום, ואם נימא שהלשכה היתה בצפון נמצא שצריך לטרוח אחר שטבל בדרום בכדי ללכת לישן בצפון, **ודחינן** דאיה"נ שהיתה בצפון ומטרחינן ליה שאם צדוקי הוא שיפרוש, ואם כשר הוא שלא תזוח דעתו עליו. * **השביעוהו** שלא יתקן מבחוץ ויכנס כדרך הצדוקין [שדורשין 'כי בענן יראה' שיכנס בענן עשן הקטורת, וצדוקי אחד עשה כן ונמצא מוטל באשפה ותולעים יצאו מחמטו (שהוא ראשון לאיברים), וי"א שמלאך חבטו ומצאו ככף רגל עגל בין כתפיו], **ואומרים לו אישי כה"ג אנו שלוחי בי"ד ואתה שלוחינו ושליח בי"ד**, ואין להק' מהכא למ"ד דכהני שלוחי דרחמנא נינהו [ונפק"מ שאם מודר ממנו הנאה מותר להקריב עליו] **דאתה שלוחנו לענין קבלת השבועה** שיהא על דעתנו ועל דעת בי"ד, **ואח"כ הוא פורש ובוכה** שחשדוהו, **והם בוכים** דהחושד בכשרים לוקה בגופו [והם לא יאמינו וכו' מצורעת כשלג]. * 'ו**דברתם בם' דרשינן: א.** ולא בתפילה [יש להתפלל בלחש דקולה לא ישמע]. **ב.** ולא בדברים אחרים [שיחת ילדים וקלות ראש]. **ג. בם-** עשה אותם קבע ולא עראי. * **השח שיחת חולין לרבא** עובר בעשה [בם ולא בדברים אחרים], **ולרב אחא בר יעקב** בלאו [דברים יגעים לא יוכל איש לדבר]. * **בקש להתנמנם** פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדא [צרתא דגודל] ואומרים לו הפג אחת על הרצפה ואחוי קידה, **ומעסיקין אותו עד זמן השחיטה בפה** ולא בנבל וכינור **ואומרים** אם ה' לא יבנה בית דוא עמלו בוניו בו [להזהיר שתהא עבודתו לש"ש]. **ומיקירי ירושלים לא ישנו כל הלילה** שישמע קול הברה, **ולאבא שאול** אף בגבולין עשו כן וחטאו בנהרדעא ולא אתי משיח [והקב"ה אומר לפתח חטאת רובץ, אך שטן לא יכול להשטין דהשטן בגי' שס"ד ימים].

דף כ

תרומת הדשן [חותה מן הדשן במחתה ונותן במזרח הכבש ונבלע] היתה בכל יום בקריאת הגבר או סמוך לו, ביום הכיפורים, מחצות, וברגלים מאשמורה הראשונה [שליש הלילה]. * **איברים שפקעו מע"ג המזבח** קודם חצות מחזירין ויש בהם מעילה [דאינו מעוכל ונחשב לקדשי ה'], **ואחר** חצות אין מחזירין ואין מועלין, **והמקור לכך: א. בהו"א** דדרשינן כל הלילה והקטיר כל הלילה והרים הא כיצד חלקהו חציו להקטרה [דעד חצות אינו מעוכל ואם פקעו צריך להחזיר ולהקטיר] **וחציו** להרמה [דמחצות ולהלן הוי דשן], **ודחי' דאי חצות מדאו' היא** איך ברגלים מקדים ותורם מאשמורה ראשונה. **ב. מסקינן** מדנאמר **כל הלילה** [וש"מ דמדאו' כל הלילה זמנה בין להקטרה לשאין מעוכלין, ובין להרמה] וכתיב **עד בוקר** דתן בוקר לבקרו של לילה [היינו חצות דא"י להקטיר אברים שמשלה בהן האור], **ולכך ביוכ"פ** תורמין מחצות מפני חולשא דכה"ג, **ורגלים מקדמינן מאשמורה ראשונה** היות ונפישי ישראל וקרבנות [דבקריאת הגבר היתה עזרה מלאה בישראל]. * **מהו קריאת הגבר: א. לרב** זהו גביני הממונה על הכרוז, **ותניא כוותיה** דגביני מכריז עמדו כהנים לעבודתכם ולוים לדוכנכם וישראל למעמדכם, ואגריפס שמע קולו במרחק ג' פרסאות ושיגר לו מתנות [וכה"ג משובח ממנו שאמר אנא ה' ונשמע קולו ביריחו במרחק עשר פרסאות למרות שחלש מהצום ולמרות שהקול אינו נשמע ביום כמו בלילה, מפני גלגל החמה שמנסר ברקיע ונקרא בשם 'לא' וזהו כל דיירי אדעא כ'לא' חשיבין], **ולרבי שילא** קרא תרנגולא, **ותניא כוותיה** דהיוצא לדרך קודם קריאת הגבר דמו בראשו עד שישנה או עד שישלש וזהו בתרנגול בינוני. [ורב תירגם את רבי שילא דקריאת הגבר היינו קרא גברא וא"ל שילך וישב, והשיבו רב דמאחר שהתחלתי אגמור, א"נ מעלין בקודש ואין מורידין]. * **הקולות שנשמעין בכל העולם:** גלגל החמה, קול המונה של רומי [והם מבטלים זה את זה] ונשמה שיוצאת מהגוף [ובישלוה רבנן], **וי"א** אף לידה, **וי"א** אף השקאת הארץ ע"י המלאך רידיא.